

Grauwe Klauwier in de Maashorst

2025



Leo Ballering

Jos van der Wijst

Samenvatting

In 2025 hebben er weer Grauwe klauwieren (*Lanius collurio*) in de Maashorst en omgeving gebroed. Deze zijn uitgebreid gemeld en geteld. In totaal zijn er 104 Grauwe klauwier waarnemingen gedaan tijdens de BMP-Z tellingen. Daarnaast zijn er 339 waarnemingen uit LiveAtlas en Waarneming.nl nagetrokken en verwerkt in de analyse.

De eerste waarneming dit jaar was van een adult man op 09Mei25; de laatste waarneming van een juveniel was 111 dagen later op 28Aug25. De eerste juvenielen werden op 29jun25 gezien, de laatste 61 dagen later bij Telpost Brobbelbies Zuid op 28Aug25.

Uit alle waarnemingen zijn 23 territoria berekend, drie meer dan vorig jaar. Al deze territoria, op twee na, lagen in gebieden waar al eerder Grauwe klauwieren gebroed hebben. Daarnaast werden op zeven andere locaties nog Grauwe klauwieren waargenomen maar buiten de datumgrenzen of met een te lage broedcode om voor een territorium in aanmerking te komen. De territoria lagen voor een groot deel in de begrazingsgebieden, slecht twee van de drieëntwintig lagen daarbuiten.

In totaal zijn er 54 verschillende jongen geteld uit negentien territoria. Dat is gemiddeld 2,65 jongen per territorium, net boven het langjarig gemiddelde sinds 2018. Het droge en zonnige voorjaar en zomer zijn daar waarschijnlijk de oorzaak van geweest.

Sinds 2018 zijn er 84 paren Grauwe klauwier in de Maashorst gevolgd en wij denken dat er geen of zeer weinig gemist zijn. Deze hebben samen in ieder geval 188 jongen laten uitvliegen.

Daarnaast is er dit jaar nog een adult mannetje Roodkopklauwier gezien bij de Leijgraaf in Erp tussen 13jul25 en 28jul25

Jaar	Aantal broedparen Maashorst	Totaal aantal jongen	Aantal uitgevlogen jongen per broedpaar	Gemiddeld aantal jongen
2018	1	4	4	4
2019	2	4	4, 0	2
2020	4	15	4, 4, 5, 2	3,75
2021	7	12	3, 2, 2, 0, 2, 0, 3	1,71
2022	12	40	4, 3, 4, 2, 2, 2, 4, 4, 4, 2, 5, 4	3,33
2023	15	35	3, 2, 3, 3, 1, 4, 2, 0, 3, 3, 4, 3, 2, 0, 2	2,33
2025	20	24	1, 1, 3, 2, 1, 3, 3, 1, 3, 3, 3	1,20
2025	23	54	4,4,3,3,3,3,3,2,1,1,3,4,3,4,3,2,3,3,2	2,84
Totaal	84	188	71 territoria met juvenielen	2,65

Foto Voorpagina: Diane van Veen , adult man Grauwe klauwier met juveniel 27Jul25

Inhoud

Samenvatting	1
Inleiding	3
Methode	4
Territorium eisen	4
Resultaten	5
Resultaten per territorium	5
Territorium 1.....	5
Territorium 2.....	5
Territorium 3.....	6
Territorium 4.....	6
Territorium 5.....	6
Territorium 6.....	6
Territorium 7.....	7
Territorium 9.....	7
Territorium 10.....	7
Territorium 11.....	8
Territorium 12.....	8
Territorium 13.....	8
Territorium 14.....	8
Territorium 15.....	8
Territorium 16.....	9
Territorium 17.....	9
Territorium 18.....	9
Territorium 19.....	9
Territorium 20.....	10
Territorium 21.....	10
Territorium 22.....	10
Territorium 23.....	10
Totalen Maashorst 2025	11
Aantallen jongen.....	12
Vergelijking met eerdere jaren	12
Klapekster fenologie	12
Discussie	14
Gebiedsvoorkomen	14
Seizoensvoorkomen.....	15
Situatie in Noord Brabant	15
Situatie in Nederland in 2024	16
Voorkomen Buiten broedtijd	17

Voorkomen in Broedtijd	17
Informatie uit het laatste broedvogel rapport	17

Inleiding

Na het eerste broedgeval van de Grauwe Klauwier in het afgesloten Wisentgebied (ook wel Zuidelijke Natuurkern genoemd) in 2018 en de gestage groei van het aantal broedparen in de opeenvolgende jaren daarna zijn we met een groep geïnteresseerde vogelaars van de Vogelwacht Uden e.o. de ontwikkelingen van de Grauwe Klauwier wat preciezer gaan volgen. Dit rapport beschrijft het resultaat van deze inspanningen.

Daarnaast wordt ook even ingegaan op de fenologie van de andere, in de winter, in de Maashorst levende Klauwier, de Klapekster aan de orde.



Jos van der Wijst: Een door Grauwe Klauwieren opgeprikte kikker in een Meidoorn

Methode

Vanuit de Werkgroep Zeldzame broedvogels hebben Jos van der Wijst, Rick Meulendijks, Marc Poulussen, en Leo Ballering dit jaar opnieuw de Grauwe klauwier gemonitord door bekende en onbekende gebieden te bezoeken en alle waarnemingen van Grauwe klauwieren in te voeren met de Sovon Avimap App in het BMP-Z gebied 12387 (Maashorst NO Brabant).

Vanuit deze tellingen worden met via de AutoCluster tool, territoriabepaald. Daarnaast zijn de waarnemingen van de Grauwe klauwier in BMP-A, LiveAtlas en waarneming.nl nagetrokken om de extra territoria, de aankomst van de ouders, het verschijnen van de jongen en het vertrek van de soort vast te leggen.

Territorium eisen

Voor het bepalen van een territorium moeten de waarnemingen aan een aantal eisen voldoen¹.

geldige waarnemingen				minimaal vereist			fusie-
adult	paar	terr	nest	seizoen	datumgr	datumgrens	afstand
.	X	X	X		1	15-5 t/m 20-7	500
X	.	.	.	2	1	5-6 t/m 15-7	500



Jos van der Wijst: Een door Grauwe Klauwieren opgepikte kikker in een Meidoorn

¹ [Grauwe Klauwier](#) | [Sovon Vogelonderzoek](#) | <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15150> tussen de datumgrenzen van 15-mei t/m 20-Juli is in principe één waarneming van een paar, of vogel met territoriaal gedrag of de aanwezigheid van een nest, voldoende om een broedterritorium definiëren. In het geval van één enkele adult moeten er minimaal twee waarnemingen zijn binnen de fusie afstand van 500 meter waarvan tenminste één tussen de datumgrenzen

Resultaten

In 2025 werden de bekende Grauwe klauwieren biotopen uit voorgaande jaren vanaf begin mei zo vaak mogelijk bezocht en zijn losse meldingen van andere vogelaars nagetrokken.

In totaal zijn er 104 Grauwe klauwier waarnemingen gedaan tijdens de BMP-Z tellingen. Daarnaast zijn er 339 waarnemingen uit LiveAtlas en Waarneming.nl nagetrokken. Veel van de waarnemingen uit waarneming.nl bevatten concrete informatie die gebruikt kon worden voor de analyse.

De eerste waarneming van het jaar werd gedaan op 09mei2025 door drie waarnemers, een week later dan in 2024. Teun van Kessel, Isidro Rendon en Wilbert van de Rakt zagen alledrie een mannetje tegenover telpost Brobbelbies Noord. De laatste waarneming van een adult (vrouw) komt van Ron Baarslag en Bertje van Eldik op 28Aug2025 die in het begrazingsgebied voor telpost Brobbelbies Noord nog een juveniel zagen. De adulte Grauwe klauwieren zijn dus 111 dagen in de Maashorst gezien, twee weken korter dan de 127 dagen in 2024.

De eerste juvenielen werden op 29jun24 gezien in het Wisentgebied door Jos van der Wijst, de laatste werd bij Telpost Brobbelbies Zuid gezien op 28Aug24 door Ron Baarslag tegenover telpost Brobbelbies Noord. De juvenielen zijn dus maar 61 dagen in de Maashorst te zien geweest.

Uit alle waarnemingen samen zijn, na autoclustering, 23 territoria gedefinieerd en daarnaast zijn op 7 locaties in de regio Grauwe klauwieren waargenomen maar deze waarnemingen waren niet voldoende voor het toekennen van een territorium gebaseerd op de criteria van Sovon Vogelonderzoek Nederland.

339 waarnemingen op wnl en LiveAtlas, 104 BMP-Z waarnemingen	
Eerste waarneming man	09Mei25
Eerste waarneming vrouw	12Mei25
Laatste waarneming adult	28Aug25
Eerste waarneming juveniel	29Jun25
Laatste waarneming juveniel	28Aug25

Resultaten per territorium

Hieronder de samenvattingen per territorium:

Territorium 1

1	94 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 4 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	29-mei-25
Eerste waarneming vrouw	29-mei-25
Eerste waarneming juveniel	14-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	4
Laatste waarneming	28-jul-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 2

2	27 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 5 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	15-mei-25
Eerste waarneming vrouw	20-jun-25
Eerste waarneming juveniel	5-jul-25

2	27 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 5 BMP-Z waarnemingen
Hoogste aantal juvenielen	4
Laatste waarneming	4-jul-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 3

3	11 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 7 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	9-mei-25
Eerste waarneming vrouw	12-jun-25
Eerste waarneming juveniel	10-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	23-aug-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 4

4	15 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 12 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	4-jun-25
Eerste waarneming vrouw	4-jun-25
Eerste waarneming juveniel	4-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	20-aug-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 5

5	2 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 3 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	18-mei-25
Eerste waarneming vrouw	18-mei-25
Eerste waarneming juveniel	
Hoogste aantal juvenielen	
Laatste waarneming	26-jul-25
Hoogste broedcode	3

Territorium 6

6	8 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 6 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	15-mei-25
Eerste waarneming vrouw	30-mei-25
Eerste waarneming juveniel	11-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	26-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 7

7	24 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 3 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	12-mei-25
Eerste waarneming vrouw	15-mei-25
Eerste waarneming juveniel	29-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	27-aug-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 8

8	20 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 0 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	10-mei-25
Eerste waarneming vrouw	13-mei-25
Eerste waarneming juveniel	
Hoogste aantal juvenielen	
Laatste waarneming	9-jun-25
Hoogste broedcode	13

Territorium 9

9	13 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 4 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	15-mei-25
Eerste waarneming vrouw	15-mei-25
Eerste waarneming juveniel	18-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	2
Laatste waarneming	4-aug-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 10

10	26 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 4 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	14-mei-25
Eerste waarneming vrouw	15-mei-25
Eerste waarneming juveniel	11-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	1
Laatste waarneming	17-aug-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 11

11	7 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 9 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	15-mei-25
Eerste waarneming vrouw	17-mei-25
Eerste waarneming juveniel	4-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	1
Laatste waarneming	14-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 12

12	3 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 6 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	17-mei-25
Eerste waarneming vrouw	23-mei-25
Eerste waarneming juveniel	29-jun-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	4-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 13

13	1 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 3 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	28-jun-25
Eerste waarneming vrouw	4-jul-25
Eerste waarneming juveniel	11-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	4
Laatste waarneming	11-jul-25
Hoogste broedcode	13

Territorium 14

14	1 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 8 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	15-mei-25
Eerste waarneming vrouw	17-mei-25
Eerste waarneming juveniel	11-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	11-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 15

15	2 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 4 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	17-mei-25
Eerste waarneming vrouw	20-jun-25

Eerste waarneming juveniel	4-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	4
Laatste waarneming	11-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 16

16	3 waarnemingen op wn / LiveAtlas, 0 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	17-mei-25
Eerste waarneming vrouw	23-mei-25
Eerste waarneming juveniel	
Hoogste aantal juvenielen	
Laatste waarneming	23-mei-25
Hoogste broedcode	3

Territorium 17

17	0 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 6 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	20-jun-25
Eerste waarneming vrouw	20-jun-25
Eerste waarneming juveniel	29-jun-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	11-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 18

18	8 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 7 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	17-mei-25
Eerste waarneming vrouw	2-jun-25
Eerste waarneming juveniel	22-aug-25
Hoogste aantal juvenielen	2
Laatste waarneming	26-jul-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 19

19	1 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 2 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	30-mei-25
Eerste waarneming vrouw	30-mei-25
Eerste waarneming juveniel	
Hoogste aantal juvenielen	
Laatste waarneming	1-jun-25
Hoogste broedcode	7

Territorium 20

20	6 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 3 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	12-jun-25
Eerste waarneming vrouw	4-jul-25
Eerste waarneming juveniel	26-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	30-jul-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 21

21	6 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 0 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	1-jul-25
Eerste waarneming vrouw	1-jul-25
Eerste waarneming juveniel	26-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	31-jul-25
Hoogste broedcode	14

Territorium 22

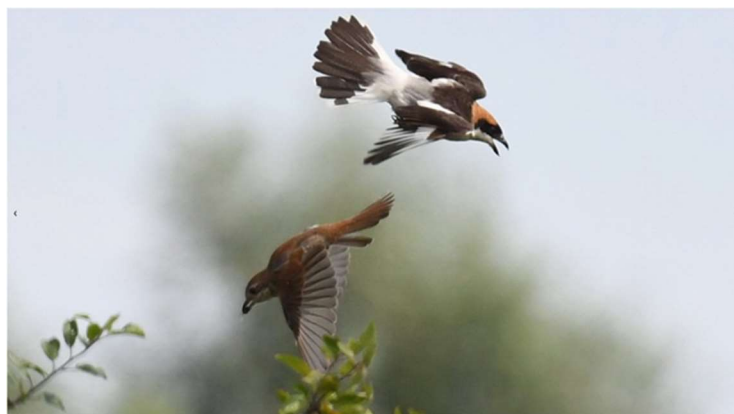
22	21 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 0 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	8-jun-25
Eerste waarneming vrouw	8-jun-25
Eerste waarneming juveniel	6-aug-25
Hoogste aantal juvenielen	2
Laatste waarneming	12-aug-25
Hoogste broedcode	12

Territorium 23

23	11 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 0 BMP-Z waarnemingen
Eerste waarneming man	9-jun-25
Eerste waarneming vrouw	7-jul-25
Eerste waarneming juveniel	10-jul-25
Hoogste aantal juvenielen	3
Laatste waarneming	26-jul-25
Hoogste broedcode	12

Locaties i de regio (Gauwe klauwieren waargenomen, geen territorium)

Lokaties	Waarneming (territorium criteria van minimaal 1 waarneming van 1 adult tussen 05jun25 en 15Jul25)
Menzel (beekdal Venloop)	Eén waarneming op 15mei25 van 1 onbekend ter plaatse
Hengstheuvcl	twee waarnemingen: 1 juveniel op 26jul25 en 1 onbekend ter plaatse op 20aug25
Leijgraaf Knokerdweg	Zes waarnemingen op wnl van een adult vrouwtje tussen 18jul25 en 04aug25, op 18jul25 had ze even ruzie met het mannetje Roodkopklauwier dat daar tussen 13jul25 en 28jul25 aanwezig was
Straatsven	Eén waarneming op 06jun25 van 2 ex onbekend ter plaatse
Veghel, het Broek	Eén waarneming op 17mei25 van 1 man ter plaatse
Vorstengrafdonk	Eén waarneming op 03jun25 van 1 ex onbekend ter plaatse
Vierlandcpunt	Eén waarneming op 21Jul25 van 1 ex onbekend ter plaatse



Mannetje Roodkopklauwier en vrouwtje Grauwe klauwier bij Leijgraaf Knokerdweg (fotograaf Jan Aalders)

De enkele waarnemingen op deze locaties kunnen ook heel goed het resultaat zijn van het op de verkeerde locatie invoeren van de waarneming, op de plaats van de Waarnemer in plaats van de plaats van de waarneming.

Totale Maashorst 2025

Totaal Broedseizoen 2025	339 waarnemingen op wnl / LiveAtlas, 104 BMP-Z waarnemingen
Aantal territoria	23
Eerste waarneming man	9-mei-25
Eerste waarneming vrouw	12-mei-25
Eerste waarneming juveniel	29-jun-25
Totaal aantal juvenielen	54
Aantal territoria met juvenielen	19
Hoogste aantal juvenielen	4
Laatste waarneming	28-aug-25
Hoogste broedcode	14
Legselgrootte	2,8

Uit de alle waarnemingen samen komen, na autoclustering, 23 territoria daarnaast zijn op 7 locaties Grauwe klauwieren waargenomen maar deze waarnemingen waren niet voldoende voor het toekennen van een territorium gebaseerd op de criteria van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het aantal territoria is wederom met 3 toegenomen.

Aantallen jongen

In totaal zijn er 54 jongen gezien, gemiddeld 2,84 per territorium. Dat zijn er maar liefst dertig meer dan vorig jaar en een hoog gemiddelde over de jaren dat deze soort in de Maashorst broedt. Let op, dit zijn de minimale aantallen. Jongen die uit het nest komen houden zich goed verborgen in de vegetatie en zijn alleen na langdurige observatie goed te tellen. Na een week worden ze mobieler en gaan ze met één van de twee ouders mee waardoor het ook moeilijker tellen wordt.

Vergelijking met eerdere jaren

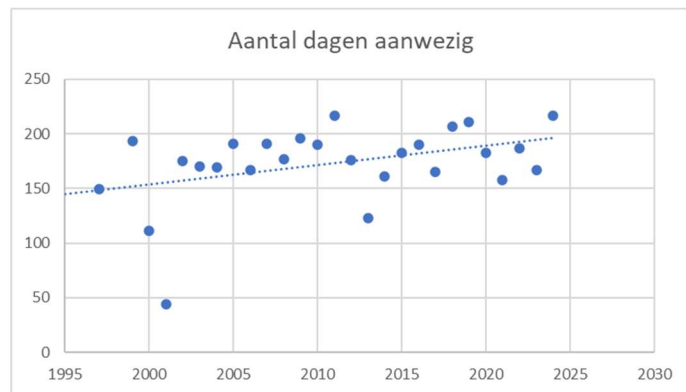
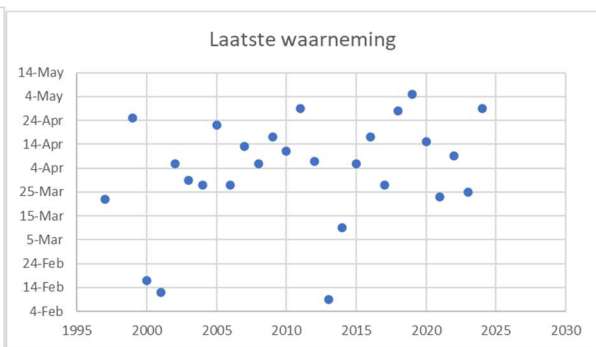
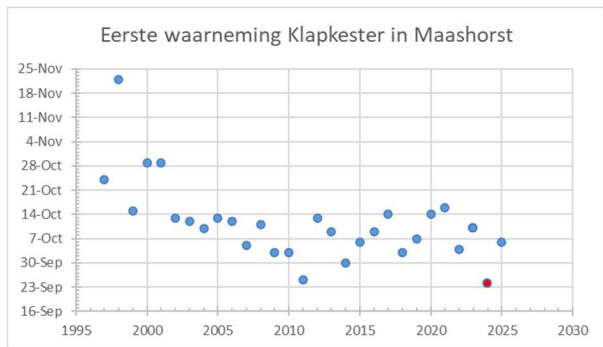
Jaar	Aantal broedparen Maashorst	Totaal aantal jongen	Aantal uitgevlogen jongen per broedpaar	Gemiddeld aantal jong
2018	1	4	4	4
2019	2	4	4, 0	2
2020	4	15	4, 4, 5, 2	3,75
2021	7	12	3, 2, 2, 0, 2, 0, 3	1,71
2022	12	40	4, 3, 4, 2, 2, 2, 4, 4, 4, 2, 5, 4	3,33
2023	15	35	3, 2, 3, 3, 1, 6, 2, 0, 3, 3, 4, 3, 2, 0, 2	2,33
2024	20	24	1, 1, 3, 2, 1, 3, 3, 1, 3, 3, 3	1,20
2025	23	54	4,4,3,3,3,3,3,2,1,1,3,4,3,4,3,2,3,3,2	2,84
Totaal	84	188	71 territoria met juvenielen	2,65

Klapekster fenologie

De klapekster (*Lanius excubitor*) is een andere klauwier die in de Maashorst voorkomt, helaas alleen nog maar als wintergast² want het laatste broedgeval in Nederland stamt uit 2002. Sinds de opkomst van waarneming.nl zijn de eerste waarneming in de herfst en de laatste waarneming in de lente goed te volgen, zeker nadat waarneming.nl na 2010 het algemene platform werd om waarnemingen in te voeren.

Hieronder de grafieken met aankomst / eerste waarneming, vertrek / laatste waarneming en het totaal aantal dagen dat de klapekster in de Maashorst aanwezig is geweest. Op 24 September 2024 werd het afgelopen winterseizoen de eerste Klapekster gemeld, de vroegste ooit (dit jaar was het 06Okt2025) en op 29 april 2025 (erg laat) de laatste waardoor er 217 dagen lang (een record samen met 2011) klapeksters in de Maashorst aanwezig zijn geweest.

² [Overwinterende Klapeksters in Nederland: telperikelen, aantallen en verspreiding | Sovon Vogelonderzoek](#)

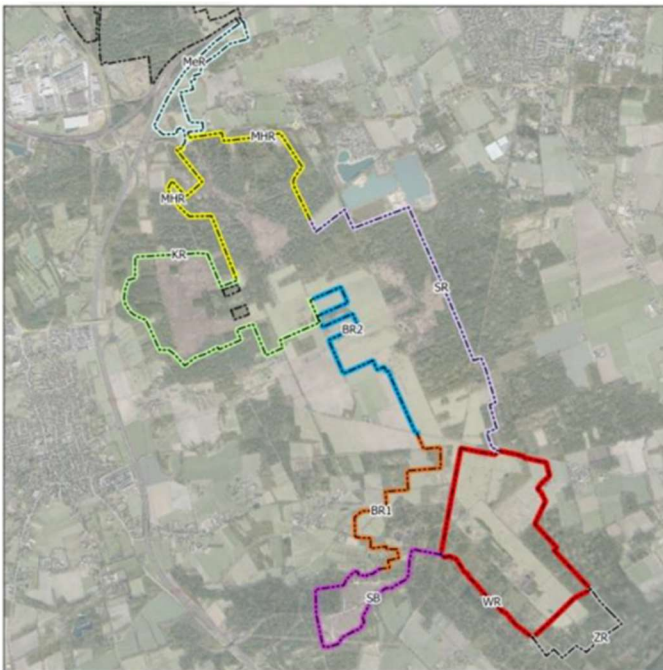


Discussie

Gebiedsvoorkomen

De Grauwe Klauwier is afhankelijk van een gevarieerd halfopen leefgebied dat rijk is aan prooidieren. Het valt op dat de territoria en locaties in de Maashorst sterk samenvallen met het verspreid samen voorkomen van Meidoorn / Roos / Braam (struiken met stekels) en begrazing. De verspreide struiken bieden een mooie uitvalsplek voor de jacht op prooien (veelal grote insecten) en bieden veiligheid tegen de aanval van roofvogels. De uitkijkposten vervullen een belangrijke plek voor de op insecten jagende Klauwieren. Maar ook laaghangende takken worden benut om bijvoorbeeld bij minder weer te jagen op grondinsecten. De nesten die zijn waargenomen zijn vaak diep verstopt in het struweel. De begrazing zorgt voor een gevarieerde kruidenrijke vegetatie die van belang is voor het voorkomen van grote insecten. Een klauwier brengt telkens maar één prooi naar zijn nestjongen en heeft dus relatief grote prooien nodig. Het zwaartepunt van de territoria in de Maashorst lag de laatste jaren in het Wisentbegrazing gebied waar Wisenten, Tauros en Exmoor ponies grazen en waar het, doordat het jarenlang afgesloten was erg rustig was. Veel Reeën zoeken daar hun toevlucht en hebben weer een ander graaspatroon dan de grote grazers. Opvallend is dat de Klauwieren de laatste jaren meer broedlocaties hebben gezocht in het grote begrazingsgebied, waar alleen Taurossen en Exmoors lopen. Deze gebieden zijn niet afgesloten voor publiek. Daarbij zoeken ze wel steeds de publieksluwe plekken op. Een uitzondering hierop is het territorium langs de Palmenweg nabij de “drie vennen” dat heel erg vaak bezocht wordt door fotografen. Maar de Klauwieren duiken vaak daar weg als bezoekers naderen.

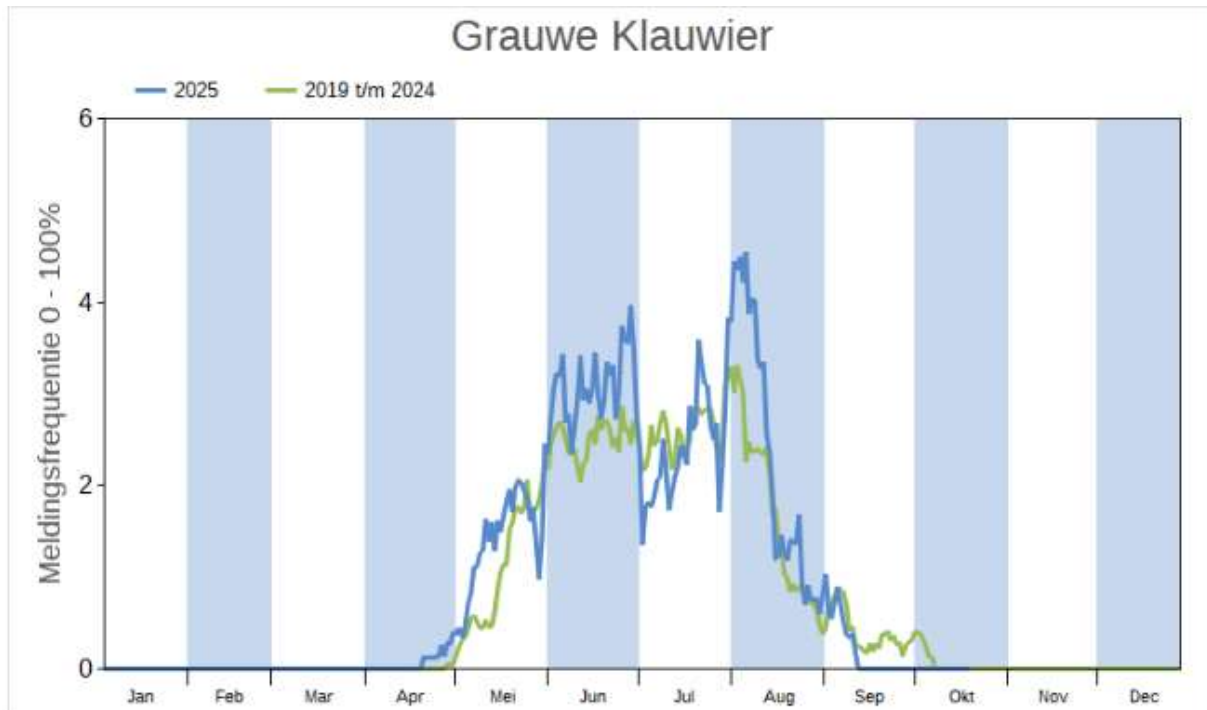
Op het volgende kaartje is het begrazingsgebied in de Maashorst te zien. In de begraasde gebieden zijn overal verspreid uitwerpselen van de grote grazers aanwezig. De grazers en dus ook hun uitwerpselen zijn vrij van antibiotica en bevatten daardoor een grote rijkdom aan mestkeversoorten. Dit is mogelijk een belangrijke meerwaarde als voedselbron. Doordat het een heel droge en zonnige voorjaar en zomer was zijn er waarschijnlijk veel legsels succesvol uitgekomen waarna de jongen genoeg eten hadden om ook de eerste maanden goed door te komen.



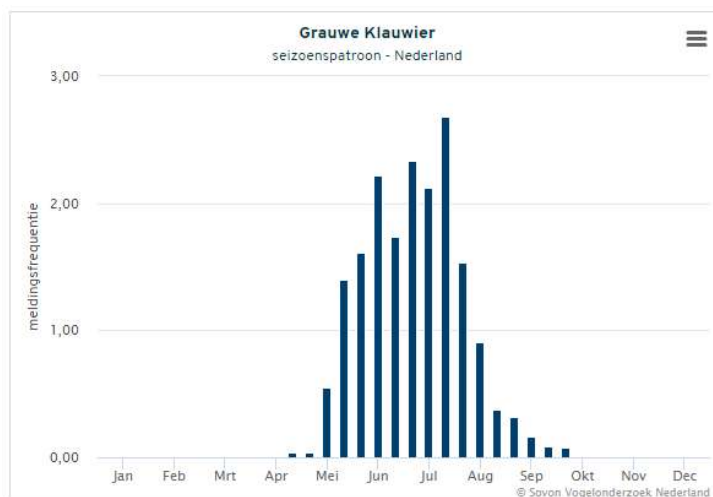
Locatie begrazingsgebieden in de Maashorst met in rood het wisentengebied

Seizoensvoorkomen

Via LiveAtlas tellingen kan heel nauwkeurig de aanwezigheid van de Grauwe klauwier in Nederland worden gemonitord. In het volgende figuur is 2025 uitgezet tegen het gemiddelde van de laatste vijf jaar. Daarin zien we dat in 2025 de binnenkomst van de Grauwe klauwier veel vroeger was dan in de laatste jaren, ook werden de Grauwe klauwieren in meer tellingen gezien, dat lijkt aan te sluiten met de opmars van de soort in Nederland.

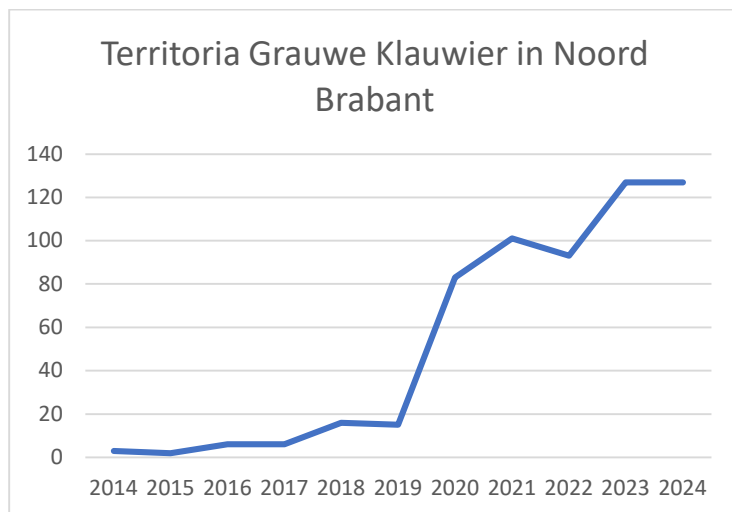


Deze grafiek laat zien dat er al wel waarnemingen in april zijn maar dat de grote bulk in de eerste week van mei binnenkomt, dat komt overeen met de waarnemingen in de Maashorst dit jaar, waarin het eerste mannetje op 9 mei werd gezien en het eerste vrouwtje op 12 mei.



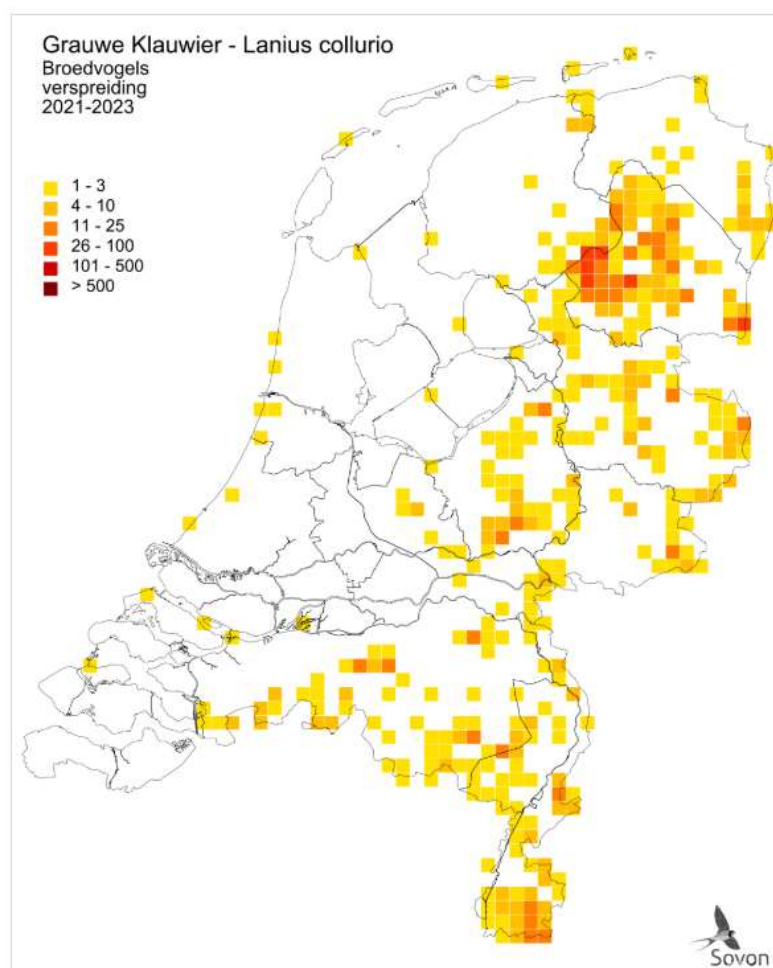
Situatie in Noord Brabant

De onderstaande figuur laat het aantal territoria in Noord Brabant zien over de laatste elf jaar, in 2024 zijn er minimaal 125 territoria berekend uit alle bronnen die tot beschikking staan van Sovon. Twintig daarvan (16%, éénzesde) kwamen dus uit de Maashorst waardoor dit één van de hotspots van Brabant is.



Situatie in Nederland in 2024

De Grauwe Klauwier deed het dit jaar opnieuw heel goed. In Drenthe, waar de populatie inmiddels rond de 1000 paren zal liggen, werden 810 territoria geteld en 90 in Twente. Het aantal meldingen vanuit de Hollandse duinen neemt ook toe (2024 minstens 13)³.



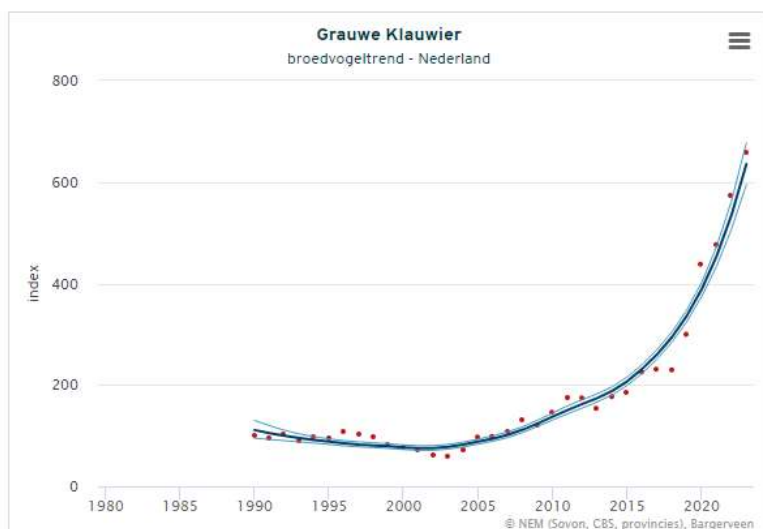
³ Zeldzame Broedvogels 2024, Sovon Nieuws December 2024

Voorkomen Buiten broedtijd

Aprilwaarnemingen zijn uitzonderlijk. Meestal verschijnen Grauwe Klauwieren niet voor half mei op de broedplaatsen. Echte doortrek vindt weinig plaats, vanwege de zuidoostelijke trekrichting van de broedvogels ten noorden van ons land. Wel zwerven vogels op zoek naar een broedplek door het land en houden zich tijdelijk op in geschikte biotopen. De wegtrek in zuidoostelijke richting begint in juli en is half september grotendeels voorbij. Een enkeling is nog tot diep in oktober te zien.

Voorkomen in Broedtijd

Het merendeel van de Nederlandse Grauwe Klauwieren broedt in structuurrijke heide- en veengebieden en in kleinschalig agrarisch landschap. De verspreiding kent zwaartepunten in Drenthe, delen van de Veluwe en Zuid-Limburg. De oorspronkelijk ruime verspreiding in de duinstrook, inclusief de Waddeneilanden, was omstreeks 1985 nagenoeg opgelost; pas rond 2010 begon de soort zich hier weer mondjesmaat te vestigen. Ook op de hoge gronden kwam de Grauwe Klauwier in de eerste helft van de twintigste eeuw veel verspreider voor dan tegenwoordig, ondanks het recente lichte herstel. De Nederlandse broedpopulatie telde begin twintigste eeuw mogelijk enkele duizenden paren, maar nam na 1950 scherp af naar een dieptepunt van rond 100 paren in 1985, voor een groot deel gehuisvest in één reservaat (Bargerveen Dr). De afname is het gevolg van een enorme verarming van het insectenleven (voedsel) in zowel natuurgebieden als agrarische landschappen, verergerd door het verdwijnen van kleine landschapselementen (nestplaats). Het recente herstel naar meer dan duizend paren houdt verband met droge, voedselrijke zomers, lokaal gunstig terreinbeheer maar is ook onderdeel van een internationaal proces.⁴



Informatie uit het laatste broedvogel rapport (*Broedvogels in Nederland in 2023, Sovon-rapport 2025/40, pag 108/109*)

GRAUWE KLAUWIER *Lanius collurio*

Geteld: 1057 (schatting 2023: 1250-1550) / Trend vanaf 1990 resp. 2012: + / ++

Ondanks dat langlopende monitoring en een veelheid aan studies ons enorm veel hebben geleerd over vogelpopulaties in Nederland, zijn er altijd soorten die blijven verbazen. De Grauwe Klauwier is hier een sprekend voorbeeld van. Na de populatiecrash in de tweede helft van de vorige eeuw werd de toekomst voor deze felle zangvogel in Nederland somber ingezien (Ministerie van LNV 2006). De soort verbaasde vogelend Nederland vervolgens met een spectaculair herstel. De aanvankelijk gestage

⁴ [Grauwe Klauwier | Sovon Vogelonderzoek](#)

toename die kort na de eeuwwisseling is ingezet, zit sinds 2018 in een sneltreinvaart. Tussen 2018 en 2023 zijn de aantallen meer dan verdubbeld. De gemaskerde bandiet had duidelijk nog wat geheimen om te onthullen. De toename is ook in andere delen van Noordwest-Europa te zien: de soort profiteert, naast lokale natuurherstelmaatregelen, van het warmere weer dat klimaatverandering met zich meebrengt (Keller et al. 2020).

De aantallen van de hoogtijdagen rond de jaren vijftig (naar schatting ruim 2000 broedparen) zijn nog niet bereikt, maar de Grauwe Klauwier is goed op weg. Daarbij lijkt het erop dat niet alle potentieel geschikte broedgebieden zijn heroverd. De beperkte dispersieafstand van de soort (Geertsma & Waasdorp 2012) lijkt bijvoorbeeld voorlopig een duurzame populatie in de duinen in de weg te staan. Vooral nog worden jaarlijks hooguit enkele paren vastgesteld in de duinen van het vasteland en de Waddeneilanden. De herovering van gebieden neemt daardoor wat meer tijd in beslag en zal vooral afhankelijk zijn van nabijgelegen bolwerken. Deze liggen tot nu toe vooral in Drenthe, waar naar schatting bijna de helft van de landelijke populatie huist. Belangrijke gebieden in Drenthe in 2023 waren bijvoorbeeld het Dwingelderveld (54), Bargerveen (circa 94) en het Drents-Friese Wold (110-118). Gelderland is momenteel de op een na belangrijkste provincie voor de Grauwe Klauwier. De Veluwe begint zich hier als een steeds belangrijker bolwerk aan te dienen met in 2023 naar schatting al meer dan honderd broedparen. Verspreid over de Achterhoek zijn eveneens een aardig aantal territoria te vinden met in 2023 minimaal 33. Ook buiten de echte begint de soort zich steeds meer te vestigen. Zo broedden in 2018 nog geen Grauwe Klauwieren in de Gelderse Poort terwijl in 2023 al negen geteld werden. Inmiddels zijn in alle provincies broedgevallen van de Grauwe Klauwier aangetroffen. Zeeland was in 2022 als laatste aan de beurt (2023: 2).

Hoewel de belangrijke bolwerken momenteel allen in natuurgebieden liggen, is de laatste jaren te zien dat Grauwe Klauwieren zich eveneens beginnen te vestigen in de omliggende cultuurlandschappen. De soort vestigt zich daarbij uitsluitend in kleinschalige agrarische landschappen met voldoende hagen en struwelen, die nodig zijn als nestplaats en als uitkijkpost tijdens het jagen. Plaatsen waar deze locaties al voorzichtig worden gevonden liggen bijvoorbeeld in de Achterhoek, Noord-Brabant en Zuid-Limburg. Dichtheden zoals in de grote natuurgebieden zullen daar voorlopig niet worden gehaald. Plekken waar kleinschalige cultuurlandschappen worden afgewisseld met kleine natuurgebieden kunnen echter wel een belangrijke verbinding vormen naar nog nieuw te veroveren grote natuurgebieden. Omdat de verspreidingsafstand van de Grauwe Klauwier doorgaans beperkt is, kan de soort deze verbindingzones goed gebruiken om zich verder te verspreiden over Nederland. De Grauwe Klauwier laat hiermee zien dat óók kleinschaligere gebieden van groot belang kunnen zijn voor een voorspoedig herstel van vogelpopulaties.



Alain Hofman: Grauwe klauwier man met juveniel